

Koordinace systémů sociálního zabezpečení

Informační podklad k návrhu nařízení, kterým se mění nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a nařízení (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004

Podklad k dokumentu Rady č. 15642/16
březen 2017
zpracoval: Michal Pohl

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 3
- Stanovisko vlády ČR: 5
- Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:..... 5
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR: 5

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Koordinace systémů sociálního zabezpečení Zpracoval: Pohl, M. Číslo: Podklad k dokumentu č. 15642/16 Datum: březen 2017	Typ řady: interní První vydání řady: říjen 2004 Frekvence vydání řady: nepravidelná Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova: Sociální zabezpečení; koordinace	Jazyk: CZ Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

NÁVRH NAŘÍZENÍ

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a nařízení (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 KOM(2016) 815 v konečném znění, kód Rady 15642/16
Interinstitucionální spis 2016/0397/COD

- **Právní základ:**
Článek 48 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
10. 1. 2017
- **Procedura:**
Řádný legislativní postup.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 18. ledna 2017, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 26. ledna 2017 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení je základní koordinační předpis, jehož účelem je zavést pravidla na ochranu práv občanů na sociální zabezpečení při pohybu po EU. V této souvislosti předpis uznává, že země EU rozhodují o takových aspektech, jako jsou příjemci jejich systémů sociálního zabezpečení, výše příspěvků a podmínky způsobilosti; nenahrazuje tedy vnitrostátní systémy jednotným evropským systémem. Koordinace je uskutečňována prostřednictvím tzv. kolizních norem, které určují rozhodné právo aplikovatelné na dané případy.

Navrhovaná úprava je součástí balíčku zaměřeného na mobilitu pracovních sil, jehož cílem je modernizovat předpisy o koordinaci sociálního zabezpečení.¹ Modernizace předpisů má podle Komise zajistit usnadnění výkonu práv občanů EU při zachování právní jasnosti, spravedlivého a vyváženého rozdělení finanční zátěže mezi členské státy a správní jednoduchosti a vymahatelnosti pravidel. Úprava má podle Komise rovněž přihlížet k ekonomické realitě členských států.
- **Obsah a dopad:**
Navrhovaná úprava pozměňuje nařízení č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a nařízení (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004. Je rozdělena do tří článků, přičemž první článek pozměňuje koordinační nařízení a druhý článek pozměňuje prováděcí nařízení.

---

¹ Tj. nařízení (ES) č. 883/2004 a (ES) č. 987/2009.

Obsah navrhovaného předpisu lze rozdělit do čtyř oblastí podle významnosti navrhovaných změn. Za první je to oblast, která se týká omezení přístupu ekonomicky neaktivních osob k dávkám sociálního zabezpečení. Za druhé je to problematika týkající se dávek dlouhodobé péče. Za třetí je to oblast dávek v nezaměstnanosti (sčítání dob pojištění, platba dávek příhraničním pracovníkům apod.). A konečně za čtvrté je to oblast rodinných dávek, jejichž účelem je nahradit příjem během doby rodičovské dovolené. Dále se jedná o různé změny právně technického charakteru, které však mohou mít rovněž dopad na činnost koordinačních orgánů.

Pokud jde o první oblast, návrh má kodifikovat judikaturu Soudního dvora EU, která se týká přístupu (resp. omezení přístupu) ekonomicky neaktivních osob k dávkám sociálního zabezpečení a souvisí také s právy podle směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Jedná se zejména o aktuální rozsudek ve věci C-308/14. Účelem této kodifikace je podle Komise zvýšení právní jistoty a snížení transakčních nákladů, které případnou nejistotu provází.

Druhá oblast, které se novelizace týká, je oblast dávek dlouhodobé péče. V této oblasti je změna spíše formální, neboť na tyto dávky se vztahovala již současná právní úprava (byly zahrnuty do oblasti dávek v nemoci). Návrh zejména vytváří novou kapitolu, která obsahuje definici dávky dlouhodobé péče. Zároveň je uveden seznam těchto dávek pro každý stát.

Třetí oblast novely se týká dávek v nezaměstnanosti. Návrh zejména upravuje sčítání dob pojištění. Podle navrhované úpravy je stanovena podmínka doby trvání pojištění ve státě, kde měl subjekt poslední zaměstnání, minimálně tři měsíce tak, aby tento stát mohl sečíst všechny doby pojištění a přiznat dávku v nezaměstnanosti. V případě, že není splněna podmínka trvání pojištění po dobu tří měsíců, je povinnost poskytnout dávky a sečíst doby pojištění přenesena na stát předchozího pojištění. Komise předpokládá v tomto ohledu finanční úspory. Dále návrh v této oblasti upravuje vývoz dávek v nezaměstnanosti. Návrh prodlužuje základní dobu vývozu dávek ze tří na šest měsíců, přičemž umožňuje prodloužit tuto dobu na celou dobu trvání nároku. Podle Komise se nepředpokládají zvýšené finanční nároky, neboť členské státy vyvezou jen ty dávky, na které měly subjekty již existující nároky. Poslední významnou změnou v oblasti koordinace dávek v nezaměstnanosti je změna pravidel týkající se dávek pro příhraniční a jiné přeshraniční pracovníky. Podle navrhované úpravy bude vyplácet dávky v nezaměstnanosti stát, ve kterém příhraniční pracovník naposledy pracoval po dobu nejméně 12 měsíců. Jinak vyplácí dávky stát bydliště.

Čtvrtou oblastí úpravy jsou příspěvky na výchovu dítěte. Ty mají nahrazovat příjem během doby, kdy rodič pečuje o dítě. Podle současné úpravy platí, že tyto dávky jsou považovány za tzv. odvozený nárok, tedy nárok, který se odvozuje od pracovníka, který pracuje v jiném státě, než ve kterém druhý rodič pečuje o dítě. Navrhovaná úprava pozměňuje dávku tak, že podle koordinačních pravidel bude nárok posuzován jako individuální a osobní. To by znamenalo, že ekonomicky neaktivní rodič již nebude mít nárok na dávku jiného členského státu, ve kterém pracuje ekonomicky aktivní rodič. Členské státy se sekundární příslušností se v této souvislosti budou moci rozhodnout, zda budou platit dávky v plné výši.

Pokud jde o právně technické aspekty, navrhovaná úprava pozměňuje čl. 12 koordinačního nařízení tím, že upřesňuje, že pojem vyslaný pracovník je shodný jako ve směrnici 96/71/ES o vysílání pracovníků. Podle Komise je účelem této změny uvést do souladu pojmy použité v obou předpisech. Návrh dále upravuje např. retroaktivní změny koordinačních předpisů, výměnu

informací mezi institucemi nebo přenesení pravomoci aktualizovat přílohy na Evropskou komisi na základě žádosti správní komise.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Navrhovaná úprava pozměňuje nařízení, která mají přímou účinnosti v rámci národního právního řádu.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Vláda ČR má výhrady k některým aspektům navrhované úpravy. Jedná se zejména o úpravu týkající se definice vyslaných pracovníků jako pracovníků ve smyslu směrnice č. 96/71/EC o vysílání pracovníků. Podle vlády ČR by taková úprava měla relevantní dopad na koordinační orgány sociálního zabezpečení (Českou správu sociálního zabezpečení), pokud jde o jejich vytíženost. Realizace návrhu by podle vlády ČR dále zkomplikovala již tak složitou spolupráci v oblasti koordinace sociálního zabezpečení. Pokud jde o koordinaci dávek v nezaměstnanosti, vláda ČR nepodporuje změnu ve sčítání dob pojištění, protože podle jejího názoru přináší oproti současnému stavu řadu komplikací jak pro dotčené migrující pracovníky, tak pro instituce členských států. Rovněž v oblasti rodinných dávek vláda ČR pléduje za zachování současného stavu a změny v charakteru nároku nepodporuje.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

K výborovému projednání v Evropském parlamentu byl určen Výbor zaměstnanost a sociální věci. V plénu EP nebyl dokument prozatím projednán.

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 21. 3. 2017 a usnesením č. 362 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti

1. **b e r e n a v ě d o m í** návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a nařízení (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 KOM(2016) 815 v konečném znění;
2. **p o d p o r u j e** rámcovou pozici vlády ČR k tomuto návrhu.